زنجیرەی پەروەردەیی

(٣)

دیاردەی
مەی خواردنەوە لەناو گەنجاندا

هۆكارو دەرئەنجامەكانی

لەڕێی خوادا دەبەخشرێ‌و نافرۆشرێت

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشكەشە

١-بەو كەسانەی گوێ لە هەموو وتەیەك دەگرن‌و شوێن چاكەكانی دەكەون.

٢-بەو گەنجانەی هێشتا قێزەونی ئەم كارەیان لاروون نییە.

٣-بەو دایك‌و باوكانەی بە تەنگ رۆڵەكانیانەوەن.

٤-بەو موسڵمانە بەورانەی بونەتە چراو چوار دەوری خۆیان رووناك دەكەنەوە.

Kurd1425@yahoo.com

دەسپێك

بێ وێنەیی بەرنامەی خوای گەورە پەروەردگارو كاربەجێ بەجۆرێكە هەموو بوارەكانی ژیانی گرتۆتەوە، تەماشای هەر بنەمایەكی بكەین سەراپا سوودو قازانجە بۆ مرۆڤایەتی. چونكە ئیسلام هەوڵ دەدات پێنج پێویستییەكانی ژیانی تاكە تاكەی مرۆڤەكان بپارێزێت كە بریتییە لە (نەفس – سامان – دین – وەچەو نەژاد – عەقڵ).

بەڵام ڕێچکە گومڕاکەرەکان زۆر بێ بەهایانە دەڕواننە مرۆڤایەتی و ئەم پێنج خاڵەو بە ئاسانی ژێر پێی دەنێن، بۆیە دەبینی: کوشتن، دزی، جەردەیی، بێ دینی و ئیلحاد، داوێن پیسی و خستنەوەی نەوەی زۆڵی، بڵاوکردنەوەی مادە بێهۆشکەرو عەقڵ لابەرەکان برەو پێ دەدەن.

مەی خواردنەوەش دیاردەیەکی زۆر زەقی ناو ئەم کۆمەڵگایەیە کە بە پێی وتەی هەمووان ئەم میللەتە ٩٩٪ی موسڵمانە.. بەڵام کام موسڵمان !! موسڵمانێك

بێ ئاگا لە دینەکەی...... خەوتوو لەناو پێخەفی چاولێکەریدا... نوقم بوو لە زەلکاوی دنیا پەرستی و ئارەزووبازیدا.. کاتێ سەردانی سەیرانگاکان دەکەین لەجیاتی گوڵ و نێرگس و لالەزار بەمبەرو بەری جادەکاندا قوتوە بیرەو جۆرەکانی مەی و ئارەق چێنراوە، داروبەردو مەخلوقات هاورایەتی لەدەست پیسی و بەدکاری مەردوومەکان...

لەناو بازاڕەکاندا کۆگای مەی فرۆشان هەموو کوچەو کۆڵانێکی تەنیوەو نرخیشی ڕۆژ لەدوای ڕۆژ لەدابەزین و ئاسانکاری دایە. پارك و باخچەو شوێنە گشتییەکانی شارەکانمان لەجیاتی شوێنی حەوانەوە کراوەتە باڕو مەیخانەو ڕۆڵەکانی ئەم میللەتە زۆر بەشانازییەوەو بە ئاشکرا ئەم مادە بۆگەنە دەخۆنەوەو لایەنە بەرپرسەکانیش بێدەنگن و هیچ هەڵوێستێك نانوێنن بەرەو چارەسەری ئەم گرفتە گەورەیە.

سەردەمانی زوو هەموو شار چەند مەی فرۆشێکی دیاری کراوی تێدابوو کەسەرجەمیان لەو گاورانە بوون کە دانیشتوی شارن، بەڵام ئێستا مەی فرۆشان بەچکە حاجی و کوڕی شێخ و نەوەی سەیدو کەس وکای مەلاکانمانن!!

ڕۆژانە چەندان کارەساتی دڵتەزێن و جەرگ بڕ دەبینین و دەبیستین کە بەهۆی مەی خواردنەوەو خۆبی هۆش کردنەوە دەکەوێتەوە، بەناو شاعیران و ڕوناکبیرانی نەتەوەیشمان لەجیاتی ریسواکردن و قێزەون کردنی ئەم کارە چەندان پوخشان و هۆنراوەی ریکلام ئاسایان بەسەر (مەی و مەیخانە)دا هەڵداوەو برەوی پێ ئەدەن تا ئەو هەهوو گەنجەی کە بەدەست کێشەی دەروونی ناو کۆمەڵگاوە دەناڵێنن پەنا بەرن بۆ مەی خواردنەوەو ئەوەندەی تر سنگ و هەناویان (تالاو) باران بکەن، تا نەیانپەرژێت بیرێك بکەنەوە لەم بێ عەدالەتی و دونیا پڕ لەستەمەی لە چواردەوریاندایەو هەنگاو نەنێن بۆ چارەسەرکردنی، ئەوەتا یەکێك لەو بەناو شاعیرانە دەڵێ:

من ئارەق دەخۆم تا بی کەدەر بم
دەمێ لەدونیای دوون بێ خەبەربم
زۆرم ئەزیەت چێژت لەروی ئەقڵەوە
باتۆزێ بۆ خۆم بێ هۆش و کەربم !!

بەڵام کاتێ دەگەڕێینەوە بۆلای بەرنامە تێرو تەواوەکەی خوای خاوەنی مرۆڤ دەبینین زۆر گرنگی داوە بەوەی کە مرۆڤ ئاستی خۆی دانەبەزێنێ بۆ ئاژەڵ و ئەو عەقڵە جوانەی پێی بەخشیوە لەکەداری نەکات، چونکە هەر بەعەقڵ ڕاست و چەوت، تاریکی و ڕووناکی، بەرژەوەندی و زیان لەیەك جیا دەکرێتەوە.

جا لەگەڵم بە بابزانین هۆکارو دەرئەنجام و گەورەیی ئەم تاوانە چییەو میللەت بەرەو کوێ ڕاپێچ دەکات و ئایا دەرمانی ئەم دەردە بەچی دەبێت؟:

هۆكارەكانی دەركەوتنی دیاردەی مەیخواردنەوە

بڵاوبونەوەی ئەم یاردەیە بەڕێكەوت و كت وپڕی نەبووە بەڵكو هۆكارو نەخشەی وردی زۆری لە پشتەوەیە ، لەوانە:

١–والآبوونی سنورەكان بەڕووی هاوردەكردنی مەی و مادە بێ هۆش كەرەكان بەگشت جۆرەكانیەوە.

٢–نارۆشنبیری زۆرێك لە گەنجان بەرامبەر دەرئەنجامەكانی مەی خواردنەوە.

٣–بێ دەنگی راگەیاندنەكان لە ناشیرین كردنی ئەم دیاردەیەو بگرە زۆر جار بە پێچەوانەوەیە بەتایبەتی لە زنجیرە تەمسیلییەكاندا كەسێكی مەی خۆر زۆر بەچاكترو باشتر لە قەڵەم دەدەن لەنوێژكەرێك یان حاجییەك...

٤–چاولێكەری كوێرانەی رۆژئاواو شوێن پێ هەڵگرتنیان هەنگاو بە هەنگاو لە خراپەدا.

٥–زۆربوونی كۆگاو دوكانی مەی فرۆشتن و باڕوجێگای مەی خواردنەوە.

٦–بەئاسایی تەماشاكردن و ئولفەت گرتنی خەڵك بەم كارەوە.

٧–نەبوونی بەرنامەیەكی پەروەردەیی بۆ پێگەیاندنی نەوجەوانان و گەنجان لەم دیاردە قێزەونە لەلایەن وەزارەتی پەروەردەو باس نەكردنی لەپرۆگرامی خوێندندا.

٨–بە پێچەوانەوە بوونی چەندان كەناڵی رەوشت روشێنەرو پەخش كەری بەرەڵایی و دابەزاندنی پیت بەپیتی ئەو فلیمانەی ئەم كارە برەو پێی دەدەن و ریكلامی بۆ دەكەن.

٩–بڵاوكردنەوەی چەند دروشمێكی گەورەو قەبەی وەك: ئازادی بی سنورو سەربەستی رەهاو تێكدانی شیرازەی خێزان و پەروەردەكردنی گەنجان بەوەی گوێ لە باوك و دایك نەگرن و ئەوان دواكەوتون و پێویستە لەباوك سالاری رزگاریان ببێت !!

١٠–هاوڕێی خراپ و چاولێكەری ناوخۆ بۆ خراپەی یەكتری.

١١–دەست بەتاڵی و كاتی فەراغ لەناو گەنجانداو سەقاڵ نەكردنیان بەبواری بەسوودی وەك خولی فێربوونی زمان، كۆمپیوتەر، وەرزش و بەرنامەی بەكەڵكی تر كە سودی دین و ژینی تێدا بێت.

١٢–زاڵ بوونی لایەنی مادی بەسەر لایەنی رۆحی و ئیمانی داو سەرقاڵ بوونی خەڵك بە پێشبڕكێ لە كۆكردنەوەی پارەو سامان سائیتر حەرام بێت یان حەڵاڵ گوێی پێ نادرێت.

١٣–دوورخستنەوەی خەڵكی لەگوێ گرتن لە حەق و هامشۆكردنی مزگەوت بەبیانو بەهانەی جۆراو جۆرەوە.

١٤–سست و لاوازی بانگەوازی ئیسلامی و لایەنە ئیسلامدۆستەكان و نەبوونی پرۆگرامێكی تێرو تەسەل بۆ ئەندامانی خۆیان چ جای خەڵكی ترو كەمتەرخەمی لە چوون بەدەمیانەوە، كە ئەمەش بووەتە هۆی دەركەوتنی ئەم دیاردەیە لە زۆرێك لەو كەسە لەرێ كەوتوانەی كە كادێری كۆنی ئیسلامیەكان بوون.

١٥– سستی مەلاو مامۆستایانی ئایینی بەجۆرێك زیاتر وتارەكانیان بریتییە لەڕازی كردنی دەستەلاتداران و شاردەنەوەی حەق و باس نەكردنی دەردو دەرمانی ناو ئەم كۆمەڵگایە بەشێوەی پرۆگرامی و جوان.

١٦–دروست بوونی چەندان بیروبۆچوونی نامۆ لەوڵاتداو هەوڵدانیان بۆ لەخشتەبردنی كۆمەڵگاو وەشاندنی تۆوی فەساد.

١٧–فەرامۆش كردنی فەرمان بەچاكەو بەرگری لەخراپە لەلایەن بانگخوازان و موسڵمانان بەگشتی.

١٨-بێ دەنگی رۆشنبیران و نووسەران و پزیشکان لەم مەسەلەیە، جائیتر بەنەزانی بێت یان زۆرزانی !!!

١٩-گرنگی نەدانی دایکان و باوکان بە پەروەردەی راست و دروستی منداڵەکانیان و نەبوونی شارەزایی لەچاك کردنی رەفتاری ناشیاوی کۆرپەکانیان.

٢٠-کێشەی ناوخێزانەکان کە فاکتەرێکی گەورەیە بۆ ئەوەی ئەو گەنجانەی لەو خێزانە پڕ لەئاژاوانەدا دەژین پەنا بەرنە بەر هاوڕێی خراپ و مەی و جگەرە.

قێزەونی تاوانی مەی خواردنەوە لەشەرعی

خوای گەورە

خوای گەورە دەفەرمووێت : (یاایها الذین امنوا أنما الخمر والمیسر والانصاب والأزلام رجس من عمل الشیطان فاجتنبوه لعلکم تفلحون) المائده /٩٠

واتە: ئەی ئیمانداران بێ گومان مەی وقومارو جۆرەکانی و بت و یانسیب و زار لەکاروکردەوەی شەیتانن، دەستی لێ هەڵگرن بەڵکو سەرفراز ببن .

جا خوای گەورە (مەی)و (بت پەرستی) بەیەکەوە ناو بردووە.

پێغەمبەریش (صلی الله علیه و سلم) دەفەرمووێت (**من مات مدمن خمر لقي الله وهو کعابد وثن**) رواه الطبراني ٤٥/١٢ وهو في صحیح الجامع (٦٥٢٥).

واتە : هەرکەسێك بەئاڵودە بوون بەمەی خواردنەوەوە بمرێت ئەوا کاتێ دەگات بەخوای گەورە وەك بت پەرست وایە.

لە جابرەوە پێغەمبەر (صلی الله علیه و سلم) دەفەرمووێت: (**ان علی الله عزوجل عهداً لمن یشرب المسکر أن یسقیه من طینة الخبال**)

واتە : خوای گەورە پەیمانی لەسەر خۆی داناوە کە هەرکەسێك ماددەی سەرخۆشکەر بخواتەوە کەوا لە رۆژی دوایدا لە (طینة الخبال)ی دەرخوارد بدات. وتیان ئەی پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه و سلم) (طینة الخبال) چییە؟ فەرمووی: (**عرق أهل النار أو عصاره اهل النار**) واتە : ئارەق یان کێم و زوخاوی لاشەی خەڵکی دۆزەخ/ رواه مسلم ١٥٨٧/٣

جا بۆ زیاتر گەرم کردنی بازاڕی ئەم کارە پیسە چەندان جۆروناوی بریقەداریان داهێناوە بۆی وەك (بیرە- ویسکی- ئارەق) وەجۆرەکانیان لە (فودکا- شمبانیا- لؤلؤ- المسیح.........هتد) وەناوی دەبن بە (المشروبات الروحیە) واتە : خواردنەوەی گیانی. ئەمەش بەڵگەی راستگۆیی پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه و سلم) دەردەخات کە فەرمویەتی: (**لیشربن ناس من امتي الخمر یسمونها بغیر اسمها**) رواه الامام احمد ٣٤٢/٥ وهو في صحیح الجامع (٥٤٥٣).

واتە: چەند کەسانێك لە ئۆمەتەکەی مندا دەردەکەون ئارەق دەخۆنەوەو بەناوی تر ناوی دەنێن.

بەڵام پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه و سلم) رێگەی ئەم فێڵەشی لە خەڵکی گرتووەو فەرمویەتی : (**کل مسکر خمر وکل مسکر حرام**) رواه مسلم ١٥٨٧/٣.

واتە: هەموو سەرخۆش کەرێك (مەی)ە. وە هەموو سەخۆشکەرێك حەرامە.

جا ئیتر هەرشتێك هۆش و ژیری لابەرێت و مرۆڤ مەست بکات حەرامە، کەمی و زۆری ئەگەرچی دڵۆپێکیش بێت جا لەشێوەی ئاووخواردنەوەدا بێت یان شروب یان حەب یان تۆز یات شتی تر...

چونکە پێغەمبەر (صلى الله عليه و سلم) **دەفەرموێت (ما اسكر كثيره فقليله حرام)** رواه ابوداود (٣٦٨١) وهو في صحيح أبى داود (٣١٢٨). **واتە: هەرشتێك زۆرەكەی سەرخۆش و مەستت بكات ئەوا كەمەكەشی حەرامە.**

پێغەمبەر (صلى الله عليه و سلم) **دەفەرموێت : (الخمر أم الفواحش وأكبر الكبائر من شربها وقع على امه وخالته وعمته)** رواه الطبراني ١١٣٧٢/١٦٤/١١ وهو حديث حسن. انظر صحيح الجامع (٣٣٤٥).

واتە: مەی دایك و بنچینەی هەموو خراپەكان و گەورەترینی تاوانە گەورەكانە. هەركەس بیخواتەوە (ئاگای لە خۆی نییە)و داوێن پیسی لەگەڵ دایكی و خوشكی دایكی و خوشكی باوكیشیدا دەكات.

تێبینی/ بەپێی راپۆرتەكانی رێكخراوەی تەندروستی جیهانی ٥٠ ٪ ی حاڵەتەكانی زەوتكردنی جەستەیی (اغتصاب) بەهۆی كاریگەری مەیەوەیە، هەروەها زۆربەی دەست درێژی كردنە سەرمەحرەمەكان بەهۆی (مەی)ەوەیە.

ئەوەی جێی سەرسوڕمانە هەندێك كەسی نەفام بەبیانوی ئەوەی هەندێ جۆری مەی چارەسەرە بۆ هەندێ نەخۆشی وەك بەردی گورچیلە و شتی تروبەم بەهانەیو حەڵاڵی دەكەن.

پێغەمبەریش (صلى الله عليه و سلم) **فەرمویەتی (ليكونن من امتي اقوام يستحلون الحر والحرير والخمر والمعازف ....) رواه البخاری انظر الفتح ٥١/١٠.**

واتە لەناو ئومەتەكەی مندا كەسانێك پەیدا دەبن (زیناو داوێن پیسی) و (ئاوریشم)و (مەی) و (ئامێرەكانی مۆسیقا) حەڵاڵ دەكەن.

لەوائیلی كوڕی حجرەوە دەفەرموێت: طارقی كوڕی سویدی الحضری پرسیاری لە پێغەمبەر (صلى الله عليه و سلم) **كرد دەربارەی (مەی) كە بكرێتە ناو دەرمانەوە بۆ چارەسەركردن. پێغەمبەریش** (صلى الله عليه و سلم) **فەرمووی : (انها داء وليست بدواء) واتە : مەی دەردەو نەخۆشیەو دەرمان نییە/ اخرجه مسلم في صحيحه والترمذي وابن ماجه.**

جا پاشتر باس لەو نەخۆشی و دەردانە دەكەین كە لە مەی خواردنەوەوە توشی مرۆڤ دەبێت. بەڵام پێویستە بزانرێت كە هیچ كاتێك خوای گەورە شیفای لە شتە حەرام كراوەكاندا دانەناوە چونكە پێغەمبەر (صلى الله عليه و سلم) **دەفەرموێت: (ان الله لم يجعل شفاؤكم في ما حرم عليكم)**.رواه البخاري معلقاً ٧٨/٩ و وصله ابن حجر في الفتح الباري ٧٩/٩.

واتە: بەڕاستی خوای گەورە چارەسەرتانی لەو شتانەدا دانەناوە كە لەسەرتانی حەرام كردووە.

شەرعی خوای گەورە سزای قورسی داناوە بۆ ئەو كەسەی ئەم مادانە دەخواتەوە بە ئەنقەست. بەجۆرێك ئەگەر موسڵمانێكی پێ گەیشتوی ژیری زۆر لێ نەكراو شتێكی سەرخۆش كەرو بێ هۆشكەری خوارد (٤٠) تا (٨٠) داری لێ دەدرێت / مسلم ٣ / ١٧٠٦/١٣٣٠.

خۆ ئەگەر چوار جار دووبارەی كردەوە ئەوا بەلای بۆچونی چەند زانایەك دەكوژرێت. پێغەمبەر (صلى الله عليه و سلم) **دەفەرموێت : (ان من شرب الخمر فأجلدوه فإن عاد في الرابعة فاقتلوه)** رواه الترمذي ٤٩/٤ والنسائي وغيرها وله طرق واسانيد كلها صحيحة.

واتە : هەركەسیك مەی خواردەوە ئەوا داری حەدی لێ بدەن، جا ئەگەر چوارەم جار گەڕایەوە سەری و خواردیەوە ئەوا بیكوژن (ئەمەش كاری خەلیفەیە).

پێغەمبەر (صلى الله عليه و سلم) **دەفەرموێت (من شرب الخمر وسكر لم تقبل له صلاة اربعين صباحاً، وان مات دخل النار، فان تاب تاب الله عليه، وان عاد فشرب فسكر لم تقبل له صلاة اربعين صباحاً، فان مات دخل النار ، فان تاب تاب الله**

عليه ، وان عاد فشرب فسكر لم تقبل له صلاة اربعين صباحاً، فان مات دخل النار ، فان تاب تاب الله عليـه، وان عـاد كـان حقاً على الله أن يسقيه من ردغة الخبال يوم القيامة. قالوا: يارسول الله وما ردغة الخبال؟ قال : عصارة اهـل النـار) رواه ابن ماجه رقم (٣٣٧٧) وهو في صحيح الجامع (٦٣١٣).

واته: هەركەسێك مەی بخواتەوەو مەست بێت چل ڕۆژ نوێژی قبولْ نابێت‌و ئەگەر مرد دەچێتە ئاگرەوە، خۆ ئەگەر تەوبەری کرد خوای گەورە تەوبەری لێ وەردەگرێت. جا ئەگەر گەڕایەوە سەر مەی خواردنەوەو مەست بوو چل ڕۆژ نوێژی قبولْ نابێت‌و ئەگەر مرد دەچێتە ئاگرەوە خۆ ئەگەر تەوبەی کرد خوا تەوبەی لێ وەردەگرێت. جا ئەگەر سـێیەم جار گەڕایەوە بەهەمان شـێوە..............بـەڵام ئەگـەر لـەچوارەم جـاردا گەڕایـەوە سـەر مـەی خواردنەوە ئەوا مافە لەسەر خوای گەورەو خۆی بەمافی داناوە لە سەر خۆی کە لە ڕۆژی دوایدا لـە (ردغـە الخبال) ی دەرخوارد بدات. وتیان: ئەی پێغەمبـەری خـوا (ردغـە الخبـال) چی‌یـە؟ فـەرمووی: کێم‌و زوخـاوو گوشراوی لاشەی ئەهلی دۆزەخە.

مەی بنچینەی هەموو خراپەو تاوانێکە

لە عەبدوڵڵای کوڕی عەمرەوە: ڕۆژێکیان ئەبوبەکری صدیق‌و عومەری کوڕی خـەتاب‌و چەند هاوەڵێك دوای کۆچی دوایی پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه و سلم) دانیشتبوون‌و باسی گەورەترین گوناهی گەورەیان دەکرد، جا نەگەیشتنە هیچ ئەنجامێك، منیان نارد بۆ لای عـەبدوڵڵای کـوڕی عـەمری کـوڕی عـاص تـا پرسـیاری لێ بکـەم دەربارەی ئەوە، ئەویش هەواڵی پێدام کە گەورەترین گوناهی گەورە (مەی خواردنەوە)یە.

منیش گەڕامەوەو هەواڵەکەم پێدان، ئـەوانیش ئینکـاری ئەمـەیانکردو بـە هەڵپـە کەوتنـە ڕێ بـەرەو مـاڵی عبدالله. کاتێ چوون ئەویش هواڵی پێدان کەوا پێغەمبەری خوا (صلى الله عليـه و سلم) فەرمویـەتی : (پادشایەکی بـەنی ئیسرائیل کابرایەکی گرت‌و سەرپشکی کرد لـەنێوان ئەوەی: یـان دەبێـت مـەی بخواتـەوە یـان منداڵێـك بکوژێت یان زینا بکات یان گۆشتی بەراز بخوات، یان ئەوەتا ئەگەر هیچیانی نـەکردو ملی نـەدا دەیکوژێت. ئەویش مەی خواردنەوەی هەڵبژارد. کاتێ خواردیەوە چییان لێ داواکرد ئەنجامی داو نەیتوانی مل نـەدات) جا پێغەمبەریش (صلى الله عليه و سلم) لەوکاتەدا بە ئێمەی فەرموو: (هیچ کەسێك نییە کەمەی بخواتەوە ئیلا چل شەو نوێژی قبولْ نابێت، هـەرکات بمرێت‌و لـەنێوان ددانـەکانیدا شتێك مـەی تێدا بێت ئیلا بەهەشتی لەسـەر حـەرام دەبێت‌و ئەگەر لەو چل شەوەشدا بمرێت ئەوا بە مردنێکـی نـەفامی دەمرێت). رواه الطبراني باسناد صحيح مرفوعاً. سلسلة الاحاديث الصحيحة. ٦/٤٣٨ رقم (٢٦٩٥).

عوسمـان (ڕەزای خـوای لێ بێـت) فەرمویـەتی : (خۆتـان بپـارێزن لـە (مـەی) خواردنـەوە چونکـە بەڕاسـتی بنچینـەی هەموو خراپەیەکە.چونکە پیاوێك لە نەوەکانی پێش ئێوەدا خـەریکی خواپەرستی بوو. ئافرەتێکی داوێن پیس دڵی پێیداچوو وە حەزی لێ کرد. ئەو ئافرەتە کەنیزەیەکی خۆی نارد بەدوایداو پێی وت کەوا بانگت دەکەم بۆ شایەتی دانێك. ئەویش لەگەڵ کەنیزەکەدا هات. جا لەهەر دەرگایەکەوە دەهاتە ژوورەوە کەنیزەکەکە لەسەری دادەخست. تا گەشتە ئافرەتەکە کە لەلای خۆیدا منداڵێك‌و قاپێك مەی دانابوو ئافرەتەکە وتی: سوێند بەخوا من بۆ شایەتی دان بانگم نەکردوی. بەڵکو بانگم کردوی تا یان زینام لەگەڵ بکـەیت یـان قاپـێ مـەی بخۆیتەوە یان ئەم منداڵە بکوژیت. ئەویش وتی: دەی قاپێ مـەیم بـدەرێ. ئـەویش دەرخواردی داو پیاوەکەش دەیوت: زیاترم بدەرێ. تا ئەوەندەی نەبرد زینای لەگەڵ کردو دواتر منداڵەکەشی کوشت. جا خۆتان لەمەی بپارێزن. چونکە سوێند بەخوا ئیمان‌و ئاڵودەبوون بەمەی خواردنەوەوە کۆنابنەوە ئیلا نزیکە یەکێکیان ئەوی

تریان بکاته دەرەوە/ رواه النسائي في سننه ٣١٥/٨ موقوفاً عليه. وهو في صحيح سنن النسائي ٤٦/٣ رقم (٥٢٣٦) وسلسلة الاحاديث الصحيحة ٤٣٩/٦.

ئەو نەخۆشیانەی لە ئەنجامی (مەی) خواردنەوە دروست دەبێت

١-دەرکەوتووە مەی دەبێتە هۆی یارمەتی دروست بوونی ماددەی نیتروزامین (nitrosamine) لەلاشەدا کە بەهێزترین ماددەی دروست کەری شێرپەنجەیە.

لەوانە دەبێتە هۆی شێرپەنجەی سورێنچكو خوێن بەربوونو هەوکردنی هەمیشەیی سورێنچكو رودانی سك چونو مایەسیریو هەوکردنی توندی پەنکریاس کە هەندێ جار کوشندەیە. هەروەها شێرپەنجەی دەمو خانەکانی جگەرو قورگ.

٢-هۆکاری سەرەکی زۆربەی سنگەکوتێو مردنە کتوپڕییەکانە. چونکە بە تەواوی کاردەکاتە سەر دڵو لێدانەکانی تێك دەدات.

٣-بەشێوەیەکی هێواش کاریگەری خراپی لەسەر کۆئەندامی سێکسی هەیە چونکە دەبێتە هۆی زیادکردنی زەوقی بخۆرەکەیو سست کردنو دابەزاندنی توانای سێکسیو پەك خستنی.

٤-هۆکارێکی گرنگە بۆ تووش بوون بە نەخۆشییەکانی گورچیلەو لەئاکامیشدا پەك خستنی هەمیشەیی گورچیلەکانو هەوکردنو سوربوونەوەی پرۆستاتو ئێشو ئازاری زۆر لای ئەوانەی کە نەخۆشی پرۆستاتیان هەیە.

٥-مەی ڤیتامینەکانی ناوخواردن لەناو دەباتو کاریگەری ئەو دەرمانانە پەك دەخات کە بۆ دابەزاندنی فشاری خوێن بەکاردەهێنرێتو نەخۆش سود لەو دەرمانانە وەرناگرێت.

٦-هۆکارێکەی بۆ توش بوونی کۆرپەلە بەناتەواویو شێواوی ئەندامەکانی جەستەی لەو ئافرەتە سك پڕانەی مەیخۆرن.

٧-لە ئەنجامی فراوان بوونی لولەخوێنێنەکانی ژێر پێستەوە دەبێتە هۆی لەدەستدانی گەرمی لەشو رێگرتن لەکاری ئەو ناوچەیەی دەماغ کە بەرپرسە لە رێکخستنی گەرمی لەش کە پێی دەوترێت:(hypotahalamus). بەمەش مەیخۆر هەست بەگەرمیەکی درۆینە دەکات هەر بۆیە ساڵانەو لەبۆنەکانی سەری ساڵدا کارەساتی مردنو رەق بوونەوەی سەدان کەس روودەدات لە ئەمەریکاو روسیاو وڵاتانی دیکەدا کە بەمەستی شەوان لەسەرجادەکاندا دەمێننەوە.

٨-جگە لەمانەش: بەرزبوونەوەی پەستانی خوێنو دەماخەوەستێو کەم بوونەوەی توانی سیستەمی بەرگری کردنو لاوازبوونی توانای خرۆکەو سپییەکان بۆ بەرگری کردن لەلاشەو کەم بوونەوەی خوێنو شی بوونەوەی خرۆکە سورەکانو زیادبوونی چالاکی سپڵو هەوکردنی ئەندامەکانی کۆئەندامی هەناسەدانو توش بوون بەسیلی سییەکان.

مەی خواردنەوەو چەند ئامارێك

توێژینەوەی مالۆ لە سوید دەری خستوە کە ٢٩٪ ی هەموو ڕۆژەکانی داخل بوون لە نەخۆشخانەکان بەهۆی خواردنەوەی مەیەوەیە. لە کتێبی (الف باء الکحول) هاتووە کە ٢٥ ٪ ی هەموو حاڵەتەکانی ژەهراوی بوون لە بەریتانیا بەهۆی مەی خواردنەوەیە وە ٦٠٪ ی ئەو بەساڵاچوانەی داغڵی نەخۆشخانە دەبن بەهۆی مەیەوەیە.

لەروسیاشدا ٩٠٪ ی ئەوانەی ژەهراوی بوونو داغڵی نەخۆشخانە دەبن بەهۆی مەیەوە منداڵنو لەخوار تەمەنی (١٥) ساڵیەوەنو سێیەکیشیان لە خوار تەمەنی (١٠) ساڵیەوەن.

مەی خواردنەوە دووەم هۆکاری مردنە لە ئەمەریکاو ساڵانە (١٢٥) هەزار کەس بەهۆی ئەو نەخۆشیو دەردو بەڵاو کارەساتانەوە دەمرن کە لە ئەنجامی مەی خواردنەوەوە دروست دەبن. وەقوربانیانی جگەرەش بە پلەی یەکەم دێتو ساڵانە (٣٥٠) هەزار کەس بەو هۆیەوە دەمرن. لە بەریتانیاش بە پێی راپۆرتێکی کۆلێژی شاهانەی پزیشکان ژمارەی قوربانیانی مەی خواردنەوە دەگاتە (٤٠)هەزار کەس. وەقوربانیانی جگەرەکێشانیش لە بەریتانیا ساڵانە دەگاتە (١٤٠)هەزار کەس.

زیاد لە حەوت ملیۆن ئەمەریکی ئاڵودەی مەیخواردنەوەن لەناو ئافرەتو پیاواندا و ئەمەش بوەتە هۆی ئەوەی ساڵانە (٢٥) هەزار کارەساتی ئۆتۆمبێل و (١٥) هەزار حاڵەتی کوشتنو خۆکوشتنو (٢,٥) حاڵەتی دەستگیرکردنی پۆلیسی روبدات.

بەپێی راپۆرتێکی رێکخراوەی تەندروستی جیهانی لە ژمارە (٦٥٠) ی ساڵی ١٩٨٠ کە سەبارەت بە کحولو گیروگرفتەکانیەتی هاتووە: (خواردنەوەی مەی کاریگەری خراپی لەسەر تەندروستی هەیەو گیروگرفتەکانی لە هی مادە سرکەرەکانی هیرۆینو مۆرفین زیاترە).

بەپێی ئامارەکان ٨٦٪ ی تاوانەکان لە ژێر کاریگەری مەیخواردنەوە ئەنجام دەدرێتو ٥٠٪ ی کارەساتەکانی رێگاوبان بەهۆی مەیەوەیە.

راپۆرتێکی کۆلێژی شاهانەی بەریتانی ساڵی ١٩٨٧ دەری خستووە کە: خواردنەوەی (٦٠)ملم لە کحول رۆژانە دەبێتە هۆی زیادبوونی بەرزی پەستانی خوێنو دەماخەوەستنو نەخۆشییەکانی جگەرو لاوازی توانای سێکسیو نەزۆکیو نەخۆشیەکانی کۆئەندامی دەمار، بەڵام بۆ ئافرەتان نیوەی ئەم بڕە بەسە بۆ توش بوون بەو نەخۆشیانە.

ئەو وڵاتانەی لەبواری زانستیدا پێش کەوتوون وەك ئەڵمانیا ساڵانە ملۆنەها مارك لەراگەیاندنەکاندا سەرف دەکات بۆ کەم کردنەوەی مەی خواردنەوە لای هاوڵاتیان بەڵام لای خۆمان بەپێچەوانەوە برەوی پێدەدرێت !!

ساڵانە لە فەرەنسا (٢٢٥٠٠) کەس دەمرێت بەهۆی کاریگەری کوشندەی مەی لە سەر جگەر. مەی خواردنەوە هۆکاری ٣٥٪ بۆ تێکچونی کۆرپەی ئەو دایکانەی مەی خۆرن. بۆ چەسپاندنی زیانەکانیو قەناعەت پێکردنی خەڵکی بە پێویستی وازهێنان لە مەی خواردنەوە ئەمەریکا لایەنە خراپەکانی مەی خواردنەوەی خستوەتە ناو پرۆگرمی خوێندنەوەو گەنجەکان هان دەدات بۆ هاوڕێیەتی نەکردنی مەی خۆرانو لۆمەکردنی ئەوانەی دەیخۆنەوە !!! ئەمەش لەکاتێکدا ئەوان هیچ گوێ نادەن شەرعو حەڵاڵو حەرام، بەڵام بەتەجرەبەو ئزمون گەشتونەتە ئەو قەناعەتەی کە پێویستە کۆمەڵگا بپارێزرێت لەم ئافاتە.

هەندێك خاڵ بەرەو کەم کردنەوەو نەهێشتنی ئەم دیاردەیە

١-رێنمایی کردنی خەڵکی لەلایەن کەناڵە پەروەردەییەکانەوە بۆ دورخستنەوەیان لەم مادە پیسە.

٢-دروست كردنی ترسی خوای گەورە لەدڵی موسڵمانانندا بەوەی زۆر گرنگی بدرێت بە بابەتی ئیمانیو باسی بەهەشتو دۆزەخ.

٣-كردنەوەی خولی شەرعیو رۆشنبیریو زانستیو وەرزشی بۆ گەنجو لاوان.

٤-بڵاوكردنەوەی بڵاوكراوەو كاسێتو نامیلكەی دیاری بەسەر نەوەی نوێدا بۆ ئاڕاستە كردنیان بەرەو خۆپاراستن لەمەیو مەیخۆران.

٥-گرنگی دان بەدانانی پرۆگرامێكی وردو دووربینو شەرعیانە بۆ ئەندامان لەلایەن لایەنە ئیسلامییەكانەوەو باس كردنی دەرئەنجامەكانی ئەم كارە تیایدا .

٦-بڵاوكردنەوەی هۆشیاری گشتی لەناو خەڵكیدا بەگشتی بەسازدانی كۆڕو سیمینار بۆ دورخستنەوەیان لەم مادانە.

٧-كەم كردنەوەی باڕو مەیخانەكانو قەدەغەكردنی مەی خواردنەوە لەلایەن گەنجانو بە ئاشكرا لە شوێنە گشتیو سەیرانگاكانداو نەهێشتنی هاوردەكردنی ئەم مادده پیسانە.

٨-پێویستە خراپی ئەم مادانە لەناو مەنهەجی خوێندندا روون بكرێتەوەو لایەنی شەرعیو نوژداری بۆ خەڵك بەیان بكرێتو منداڵەكانمانی لەسەر گۆش بكرێت.

٩-زۆر گرنگی دان بە فەرمان بە چاكەو بەرگری كردن لە خراپە بەشێوەیەكی جوانو دانایانە بۆ گەڕاندنەوەی ئەوانەی ئاڵودەی ئەم كارە بوون.

١٠-گرنگی دانی دایكو باوك بە پەروەردەی منداڵەكانیانو دۆزینەوەی هاوڕێی باشو خولی سوودبەخشو نامیلەكەو كتێبی زانستیانە بۆ منداڵەكانیانو سەرقاڵ كردنیان بەكاری بەكەڵكەوەو لێ پرسینەوەیان وەسازاندنی كەشێكی ئارام لەناو خێزانەكاندا تا گەنجان پەنا بەرنە بەر ئەم كارە.

كاریگەری ئەندازەی خواردنەوەی مەی لە سەر لاشە بە میلغرام لە هەموو مللتر.

٠,٢ ٠,٣ ٠,٥ ٠,٨ ١,٠ ١,٥ ١,٧ ٢,٠٠ نابینایی لەشەودا كەمبوونەوەی توانای تەركیزو حەزكردن بە زۆر بڵێی. تێكچوونی تەنسیقی نێوان جومگەكان. رێكنەخستنی هەڵسوكەوتو تێكچوونی. زیادبوونی نەمانی توانای قسەكردنو تەركیز. مرۆڤ توانای رۆشتنی نامێنیو هەڵدەنوتێ وەك منداڵێكی پێ نەگرتوو. لێخوڕین بەم حاڵەتەوە هەڕەشەی مردن لەخاوەنەكەی دەكات. نەمانی توانای هەڵسوكەوت بەشێوەی ئاسایی.

پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه و سلم) **فەرمویەتی** : (**لعن الله الخمر، وشاربها، وساقيها، وبائعها، ومتباعها، وعاصرها، ومعتصرها، وحاملها، والمحمولة اليه**). حديث صحيح اخرجه ابوداو (٣٦٥٨) وابن ماجه (٣٣٨٠).

واتە: نەفرەتی خوا لە مەیو مەی خۆرو ئەوەی دەیگێڕێ (ساقی)، وە ئەو كەسەی دەیفرۆشێو ئەوەی دەیكڕێ. وە ئەوكەسەی ئەو شتە دەگوشێ كە مەی لێ دروست دەكرێت، وە ئەوەی باری دەكاتو ئەوەی بۆی بار دەكرێت.